

TEST PRZED MATURĄ 2007**MODELE ODPOWIEDZI DO PRZYKŁADOWEGO ARKUSZA
EGZAMINACYJNEGO Z HISTORII****ZAKRES ROZSZERZONY**

Zad.	Oczekiwane odpowiedzi	Zasady przyznawania punktów	Punkty za zadanie
1.	A. Mezopotamia, B. Indie, C. Egipt, G. Grecja	1 pkt za poprawne wypełnienie wszystkich rubryk	1
2.	Rzym lub Imperium Rzymskie	1 pkt za podanie poprawnej nazwy państwa	1
3.	A. Epikur, Platon, Tales; B. Cynceron, Plotyn, Seneka	1 pkt za poprawne wypełnienie wszystkich rubryk	1
4.	A. Henryk był dla Ottona III dziadkiem; B. Otton I	Po 1 pkt za poprawne wykonanie każdego z zadań	2
5.	A. Wilhelm Zdobywca; B. Biskup Stanisław ze Szczepanowa; C. Ludwik IX Święty	1 pkt za poprawne rozpoznanie wszystkich postaci	1
6.	Rekonkwista między X a XV w. lub Wypieranie Arabów z Półwyspu Iberyjskiego w X–XV w.	1 pkt za poprawne sformułowanie tytułu	1
7.	A. b), d); B. d)	1 pkt za poprawne rozwiązanie zadania A. i 1 pkt za poprawne rozwiązanie zadania B.	2
8.	1505	1 pkt za podanie poprawnej daty rocznej	1
9.	A. 1776; B. Stany Zjednoczone Ameryki Północnej (USA)	1 pkt za poprawne rozwiązanie zadania A. i 1 pkt za poprawne rozwiązanie zadania B.	2
10.	Indianie	1 pkt za podanie poprawnej nazwy	1
11.	A. na przykład: kolonie były dostarczycielami tanich surowców, kolonie były rynkami zbytu towarów produkowanych w metropolii, w koloniach znajdowali zatrudnienie mieszkańcy metropolii; B. na przykład: Francja, Niemcy, Wielka Brytania, Włochy	1 pkt za poprawne rozwiązanie zadania A. i 1 pkt za poprawne rozwiązanie zadania B.	2
12.	b)	1 pkt za poprawne podkreślenie	1
13.	Hiperinflacja (można uznać także – inflacja)	1 pkt za podanie poprawnej nazwy	1
14.	A. d); B. b) i c)	1 pkt za poprawne rozwiązanie zadania A. i 1 pkt za poprawne rozwiązanie zadania B.	2
15.	A. P, B. F, C. P	1 pkt za poprawne wszystkie wpisy w tabeli	1
16.	Dokument wystawił Bolesław Pobożny. W jego księstwie po wydaniu przywileju Żydzi znaleźli się pod opieką władcy. Posiadali własne sądownictwo w sprawach dotyczących Żydów oraz równoprawność w sądach państwowych w sprawach z Polakami. Mieli też swobodę przemieszczania się i handlu.	1 pkt za podanie przydomku władcy i 1 pkt za określenie statusu prawnego Żydów w Wielkopolsce.	2
17.	Np. w czasie zajęć antyżydowskich dochodziło do pobić, mordów (topienie, palenie i mordowanie Żydów przy użyciu	1 pkt za opisanie losu ludności żydowskiej w czasie tumultów i	2

	<p>broni), podpaień nieruchomości żydowskich i rabunku majątku. Prawdziwymi powodami wybuchu tumultów mogły być: zawiść uboższych warstw społeczeństwa wobec Żydów, którym lepiej wiodło się materialnie, chęć zagarnięcia żydowskich majątków, dążenie kupców nieżydowskich do wyeliminowania konkurencji Żydów w handlu, niechęć ludności wobec lichwy, którą trudnili się Żydzi (postrzeganie lichwy jako narzędzia wykorzystywania ludzi ubogich lub mających przejściowe kłopoty finansowe), nietolerancja i lęk niewykształconych warstw społeczeństwa wobec odróżniających się strojem i zwyczajami Żydów, mechanizm poszukiwania winnych klęsk żywiołowych (epidemie) raczej wśród „obcych” niż wśród „swoich” (poszukiwanie kozłów ofiarnych).</p>	1 pkt za podanie trzech realnych przyczyn wybuchu zjawisk antyżydowskich.	
18.	<p>Władcy wielu krajów europejskich, ulegając naciskom społecznym, a czasem w zgodzie z własnymi przekonaniem, ogłaszali edykty nakazujące Żydom przyjęcie chrześcijaństwa lub opuszczenie kraju. Większość Żydów zdecydowała się na emigrację. Głównymi kierunkami migracji Żydów był wschód Europy oraz Afryka, obszary imperium osmańskiego i Persja. Powtarzające się w kolejnych krajach prześladowania tego typu doprowadziły do nasilonego osadnictwa żydowskiego w Polsce, która była krajem tolerancyjnym wobec różnowierców. Ponadto w Polsce Żydzi znajdowali się pod opieką władców, nadających im przywileje ekonomiczne.</p>	1 pkt za podanie przyczyn i kierunków migracji Żydów i 1 pkt za podanie przyczyn osadnictwa żydowskiego w Polsce.	2
19.	<p>Fotografię zrobiono w latach trzydziestych XX w. Świadczy o tym fakt, że członek SA stojący przed witryną najprawdopodobniej pilnuje, aby nikt nie zdjął wywieszanej tablicy. W latach dwudziestych naziści niemieccy nie mogli sobie pozwolić na tego typu otwarte ataki antyżydowskie zaś w latach czterdziestych represje antyżydowskie były zdecydowanie bardziej dotkliwe niż wywieszanie tablic czy malowanie gwiazd Dawida na szybach.</p>	1 pkt za poprawne podanie dziesięciolecia i 1 pkt za uzasadnienie.	2
20.	<p>Shoah (należy uznać także holocaust); krajami o najwyższych stratach ludności pochodzenia żydowskiego były Polska i ZSRR.</p>	1 pkt za podanie terminu określającego eksterminację Żydów w czasie II wojny światowej i 1 pkt za podanie nazw dwóch krajów.	2

21. Zadanie rozszerzonej odpowiedzi (20 pkt)

Temat I**Porównaj zasady religii żydowskiej z zasadami dowolnie wybranej innej religii świata antycznego.**

(przewidywany czas na rozwiązanie: ok. 60 min)

Kryteria szczegółowe dla poszczególnych poziomów	Punkty
<p>poziom I:</p> <p>Zdający poprawnie umieścił temat w czasie i przestrzeni, podał jedynie kilka informacji świadczących o tym, że rozumie temat. Dobrał do porównania jedną z religii świata antycznego, lecz nie potrafił zestawzić ze sobą właściwych elementów judaizmu i dobranej religii. Mechanicznie wymienił kilka zasad judaizmu i kilka zasad dobranej religii.</p>	1–5
<p>poziom II:</p> <p>Zdający uwzględnił podstawową faktografię, nakreślił ramy przestrzenne omawianego tematu, wskazując w nieuporządkowany sposób pojedyncze analogie między judaizmem i dobraną do porównania religią. Użył terminu judaizm (lub religia mojżeszowa bądź mozaizm), zwrócił uwagę na monoteizm judaizmu. Wie, że religia Żydów jest jedną z tzw. religii Księgi, a święta księga judaizmu nazywa się <i>Tora</i>. Wskazał na żydowskie pochodzenie dekalogu i rolę świątyni jerozolimskiej (Arka Przymierza).</p>	6–10
<p>poziom III:</p> <p>Zdający trafnie dobrał faktografię, poprawnie posłużył się terminologią historyczną, wskazał na kluczowe różnice i analogie między judaizmem a dobraną do porównania religią, podł fakty uporządkowane. Porównanie obu religii przeprowadził w sposób przemyślany i usystematyzowany, odnosząc się do takich problemów, jak nazwa bóstwa, stosunek wyznawców do bóstwa, najważniejsze zasady etyczne, funkcjonowanie warstwy kapłańskiej, stosunek do życia pozagrobowego, ogólna zawartość świętych ksiąg (tekstów), przejawy liturgii; przywołał stosowne przykłady, wskazał na działalność proroków.</p>	11–15
<p>poziom IV:</p> <p>Zdający wyczerpująco i w sposób uporządkowany porównał judaizm z wybraną religią antyczną, wymiennie używał nazwy judaizm, religia mojżeszowa, mozaizm. Wskazał na wpływ judaizmu na inne, pozareligijne aspekty życia Żydów. Wskazał na źródła wiary u Żydów, podając nazwy i specyfikę <i>Tory</i>, <i>Miszny</i>, <i>Talmudu</i>. Wymienił nazwy kilku świąt żydowskich (np. Jom Kipur, Pesach, Chanuka). Wykazał się zrozumieniem dynamiki w rozwoju religii i wpływem okoliczności zewnętrznych na zasady religijne. Sprawnie posłużył się terminologią (szabat, menora, koszerność, rabini). Wspomniał o różnicowaniu wewnętrznym judaizmu (saduceusze, faryzeusze, eseneńczycy, zeloci).</p>	16–20

Temat II

Opisz polityczne losy państwa żydowskiego w starożytności i scharakteryzuj ich wpływ na późniejsze dzieje narodu żydowskiego.
(przewidywany czas na rozwiązanie: ok. 60 min)

Kryteria szczegółowe dla poszczególnych poziomów	Punkty
<p>poziom I:</p> <p>Zdający w przybliżeniu umieścił temat w czasie i przestrzeni. Podał jedynie kilka informacji świadczących o tym, że rozumie temat. Podał nieliczne i nieuporządkowane wiadomości o politycznych losach narodu żydowskiego i Izraela w starożytności, nie podał kluczowych dat i imion (oprócz Mojżesza). Nie sformułował wyraźnie tezy na temat wpływu losów Izraela w starożytności na dalsze koleje dziejów narodu żydowskiego.</p>	1–5
<p>poziom II:</p> <p>Zdający wyraźnie nakreślił ramy czasowe i przestrzenne omawianego tematu. Podał kluczowe fakty uporządkowane, zna pojęcia niewoli egipskiej i babilońskiej i lokuje je w czasie. Poinformował o okupacji Palestyny przez Macedończyków, a następnie Rzymian. Użył (choć rzadko) odpowiedniej terminologii. Wyraźnie sformułował tezę na temat wpływu losów Izraela w starożytności na dalsze koleje dziejów narodu żydowskiego, lecz przytoczył nieliczne i nieuporządkowane argumenty.</p>	6–10
<p>poziom III:</p> <p>Zdający wskazał na tradycyjnie określane pochodzenie Żydów od Abrahama. Podał nazwę krainy Kanaan. Określił ogólnie rolę kluczowych postaci w dziejach narodu żydowskiego w starożytności – Mojżesz, Saul, Dawid, Salomon, Herod I Wielki, Jezus, Szymon Bar Kochba oraz ułokował działalność tych postaci w czasie. Wskazał na polityczną rolę działalności proroków. Przedstawił podział królestwa Salomona na Judę i Izrael. Użył właściwie terminologii historycznej, posłużył się ze znawstwem pojęciami (np. diaspora). Zdający wyraźnie sformułował tezę na temat wpływu losów Izraela w starożytności na dalsze koleje dziejów narodu żydowskiego i przytoczył kilka argumentów.</p>	11–15
<p>poziom IV:</p> <p>Zdający rozszerzył ramy przestrzenne omawianego tematu, wskazując na rozprzestrzenienie Żydów nie tylko na Bliski Wschód, ale także na cały ówczesny świat grecko-rzymski. Wspomniał o okresie panowania patriarchów. Wskazał na plemienną początkowo organizację Żydów. Podkreślił państwowotwórczą rolę zagrożenia ze strony Filistynów. Wymienił imię Nabuchodonozora (Nabukadnesara) w kontekście niewoli babilońskiej. W kontekście powstania Machabeuszy (wojen machabejskich) wymienił imiona Hasmoneusza i Judy Machabeusza. Podał datę włączenia państwa żydowskiego jako prowincji do Imperium Rzymskiego. Wskazał na polityczne uwarunkowania</p>	16–20

działalności i śmierci Jezusa Chrystusa. Podał datę zburzenia przez Rzymian świątyni jerozolimskiej jako cezury rozpoczynającej narastającą emigrację Żydów. Rozwinął tezę na temat wpływu losów Izraela w starożytności na dalsze koleje dziejów narodu żydowskiego i logicznie ją uargumentował, przywołując stosowne przykłady z różnych okresów od średniowiecza po współczesność.